

20 LAT

SYSTEMU OCHRONY
PRAW CZŁOWIEKA W POLICJI

W grudniu tego roku
będziemy symbolicznie
obchodzić 20-lecie
powstania w Policji
systemu ochrony praw
człowieka.

ROK OCHRONY PRAW CZŁOWIEKA

Trzeba od razu dodać, że data ta ma charakter bardzo umowny, ponieważ to nie oznacza, że do 2004 r. nie funkcjonowały rozwiązania czy też mechanizmy chroniące prawa i wolności człowieka. Już sama ustawa o Policji z 6 kwietnia 1990 r. stanowiła wielkie zmiany, które w odnowionej formacji policyjnej i zupełnie nowych warunkach ustrojowych pozwoliły na wprowadzanie różnych rozwiązań pozwalających na dbałość o profesjonalizm działania Policji. Idea ochrony praw człowieka została zapisana w ustawie wprost. Czynności policyjne miały być wykonywane w sposób najmniej naruszający dobra osobiste osoby, wobec której zostają podjęte, a policjanci w toku wykonywania czynności służbowych mieli obowiązek respektowania godności obywateli oraz przestrzegania i ochrony praw człowieka. Ustawa ewoluowała i z czasem na przykład zwrot „obywateli” zastąpiono słowem „ludzi”. Można zatem stwierdzić, że ten akt prawa od samego początku doskonale nadawał się do budowania systemu ochrony praw człowieka. Każdy rok funkcjonowania Policji zbliżał formację do konkretnego rozwiązania systemowego, które mogłoby stać na straży ustawy o Policji, a tym samym ochrony praw i wolności ludzi w działaniach Policji. Takim systemowym rozwiązaniem, wciąż unikatowym – przynajmniej w skali europejskiej – jest tzw. sieć policyjnych pełnomocników ds. ochrony praw człowieka. Należy zauważyć, że nie tylko z początkiem istnienia Policji, ale także w latach kolejnych różne podmioty, instytucje krajowe i międzynarodowe wysyłały do formacji czytelne sygnały, również w formie rekomendacji i zaleceń, aby proces demokratyzacji, a tym samym – silnej ochrony praw człowieka postępował szybciej i efektywniej.

Wiele krytyki niosły ze sobą także środki masowego przekazu i organizacje społeczne. Niejako w odpowiedzi na nią pod koniec lat 90. w Policji został ustanowiony pełnomocnik komendanta głównego Policji, który miał koordynować tematykę ochrony praw człowieka. Nie był to jednak system. Struktura pełnomocników powstała w drodze polecenia komendanta głównego Policji, które zawarł w piśmie o sygnaturze T-250/109/04 z 8 grudnia 2004 r. Komendant główny zobowiązał w nim komendantów wojewódzkich oraz stołecznego, a także komendantów szkół Policji do ustanowienia, w kierowanych przez nich jednostkach, pełnomocników do spraw ochrony praw człowieka.

Na początku funkcjonowania utworzonego systemu ochrony praw człowieka praca pełnomocników była skupiona bardziej na prawach i wolnościach człowieka niż na etyce zawodowej czy zwalczaniu dyskryminacji. Zajmowano się takimi zagadnieniami, jak walka z przemocą domową, handlem ludźmi, ale także tematyką korupcyjną, wsparciem ofiar przestępstw, czy też zwalczaniem przestępstw z nienawiści. W ostatnich latach w niektórych garnizonach zdecydowano się powołać zespoły ds. ochrony praw człowieka. Dla przykładu – także w KGP funkcjonuje taki zespół. Obchody 20 lat systemu ochrony praw człowieka w Policji będą okazją do wielu refleksji, analiz i wydarzeń towarzyszących. Insp. Marek Boroń – p.o. komendanta głównego Policji, wstępnie akceptując ogólny plan działań pełnomocnika KGP ds. ochrony praw człowieka, wyraźnie zaznaczył, że 20-lecie, którego obchody wypadają w grudniu tego roku, powinny być poprzedzone wydarzeniami towarzyszącymi.

Zapraszam do dzielenia się swoimi pomysłami i opiniami na temat ochrony praw człowieka w Policji.

insp. KRZYSZTOF ŁASZKIEWICZ

pełnomocnik komendanta głównego Policji ds. ochrony praw człowieka w Policji